

Hová tart a gondolánk?

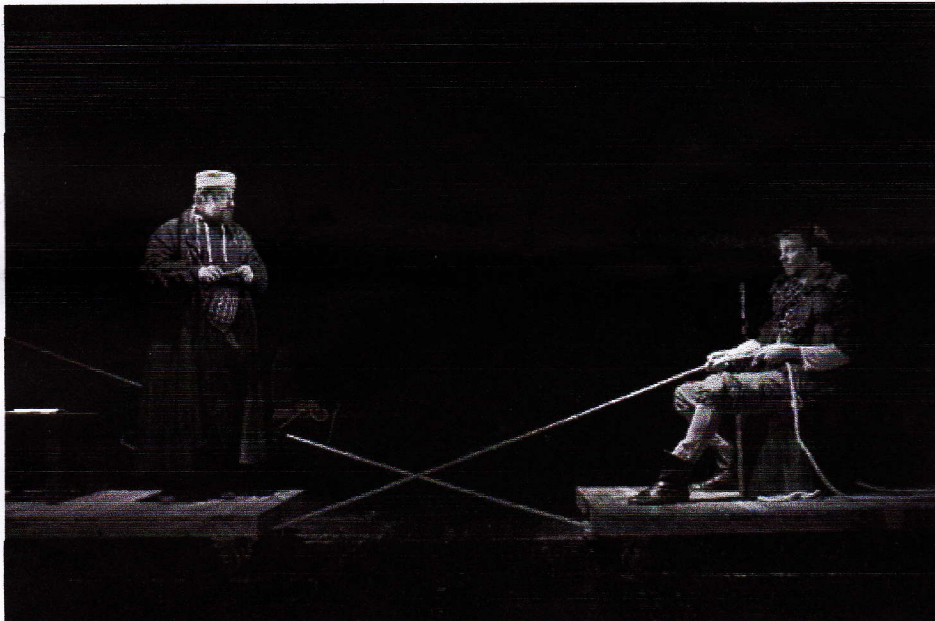
Gondolatok A velencei kalmárról

Jókai Színház 2014. 05. 05

Shakespeare mindig menő lesz a színpadon, etelhet bármennyi idő – épp azért, mert az ember szinte ugyanazokkal a problémákkal, élethelyzetekkel találkozik most is, mint évszázadokkal ezelőtt.

BUMM-KRITIKA

Olyan szerelemmel, vággyal szembesülünk, ami miatt bajba keveri magát az ember, olyan gyűlölettel, ami miatt az emberségét is hajlandó elfelejteni. Adósságcsapdával, mert olyan hitelt vesz fel, amit aztán képtelen kifizetni - csak Shakespeare idejében ez egy nő miatt van, manapság pedig a plazmatévé a király. Zsidó- és kereszténygyűlölettel, vallási ellentéttel, megbékíthetetlen különbségekkel, megaláztatásokkal és megalázásokkal, a tolerancia teljes hiányával.

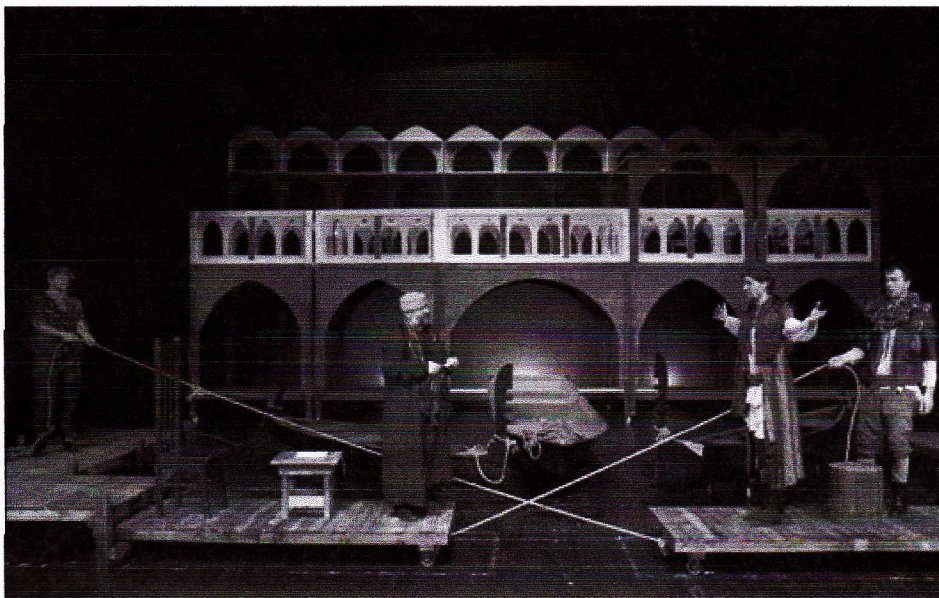
Húzd meg, ereszd meg!

Ezekkel az örökkön aktuális problémákkal foglalkozik A velencei kalmár című darab is, amit a minap mutatott be a Komáromi Jókai Színház. Szőcs Artur fiatal rendező, érezhetően dúl benne a mesélési, és kérdésfeszégetési vágy, s ehhez erre nagyon is alkalmas szöveget kapott. A rendező nem fél megszólalni a témában, és van is mondanivalója, nem csak a száját koptatja - A megvalósítás is teljesen jóra sikeredett volna, ha nincsenek kisebb-nagyobb, rendkívül zavaró problémák az előadással.

Kép és zene, de hol a fény?

A színpadképet látva az ember egyből érzi, hogy nem egy mindent rutinból lezavarni próbáló rendezővel, hanem egy kreatív játékmesterrel van dolga. Amit látunk ugyanis, az pazar, látszik, hogy Szőcs és Kalácska Gábor díszlettervező nagyon egy híron pendül: semmi csicsa, funkcionális díszletek, mindennek megvan a szerepe, játszik, nem giccses, felesleges butaságok. Ami külön szívet melengető, hogy a kulisszák nem igyekeznek a manapság oly divatos módon „maivá faragni“ a darabot, ez tényleg egy velencei utcakép lesz, annak minden előnyével és

hátrányával, és nem egy asztal, meg két szék jelképezi a gondolákat, stégeket, palotákat, lagúnákat. A nagyszerűen tagolt színpadon egyébként a színészek lába gyakorlatilag nem is éri a talajt, kizárólag a három nagy csónakon, valamint a stégeken közlekednek. Elkülönülnek, vagy épp összeolvadnak a terek, van magassága, mélysége a színpadnak. S ha valamire nincs hely, hát csinálnak: mozognak a tornyok, a hajók, a központi csónak pörög, olyan, mint egy libikóka, és akár egy létra is hatalmas karriert futhat be ebben a véget nem érő térben. Még a vizet kézenfekvő megoldásként megjelenítő fólia is egész jól mutat, és funkcionális, bár ehhez az első percekben nem igazán fűztem sok reményt. Aztán mégis egész jól bejött.

A színpadkép

A velencei hangulatot erősíti a nagyszerű, korabelire hajazó kosztüm, valamint a zene, mely a reneszánsz kórusművektől a kocsmanótáig, vagy épp a canzone-szerű lírai dalokig terjed, és szép, erős keretet ad a darabnak. Különösen szép dolog ez egy elsősorban prózai színházzal dolgozó társulattól, a néző nem sok kifogásolni valót talál a zenei részben, elsősorban a kórusok szólnak nagyon szépen.

Más dolog a világítás, ami sajnos rengeteget levon a kosztümök és a díszlet erejéből. Egyszerűen alulvilágított az előadás, túl sok koncepciót az ember ne akarjon felfedezni benne, sokszor pedig kifejezetten zavaró, hogy kulcsmomentumokat, fontos részleteket nem látni.

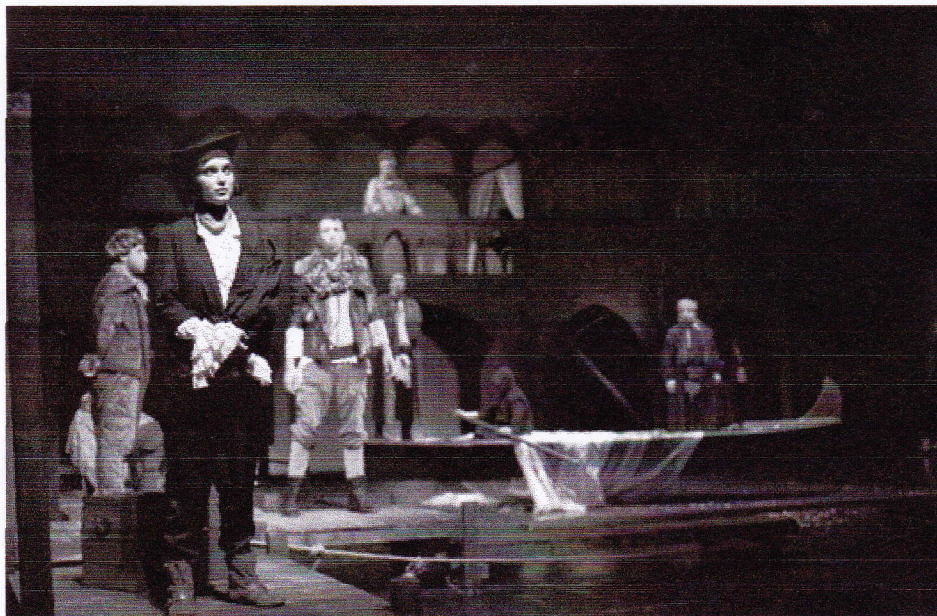
Mélyülő velencei lagúna

A szöveg - mint minden Shakespeare-darabban - rendkívül nehéz, és néha olyan érzésem támadt, mintha ezzel nem dolgoztak volna annyit, hogy igazán „művészen“ jöjjön át - a színészek valószínűleg sok szabadságot kaptak ezen a téren, és érezhető volt, ki rutinos, és kinek nincs sok tapasztalata ezzel a világgal. A darab emellett még nincs beérve, de szerencsére ez egyáltalán nem befolyásolja az élvezhetőséget, a színészek nincsenek „rágörcsölve“ a játékra, élvezik. Az más dolog, hogy a darab kifejezetten hosszú, Szöcs mintha túlzottan tisztelte volna a szövegekönnyvet. Ám ha a néző elkapja a fonalat, végül nem is érzi olyan bántóan elnyújtottnak a két felvonást.

Olasz István (Gratiano) és Bernáth Tamás (Salarino) komédiázik

Apropó, a könnyedség. A színműről nem tudni, micsoda egyáltalán, olykor ugyanis nagyon súlyos dráma, olykor komédia, néha pedig szerelmes, rózsaszín játék. A hangulatok szépen olvadnak össze, az embernek nincs hiányérzete - egész addig, míg fel nem bukkanak a szövegben az öncélú, „mai“ kiszólások. Ez elsősorban a komédiázó részekre érvényes, így lesz például a bazárból „Zara“ - hogy minek az ilyen kiszólás egy olyan darabban, ahol tényleg finom a mondott és játszott komikum, és melynek rendezője bevallottan nem akarta „maivá“ tenni a darabot, számomra érthetetlen. A másik probléma - bár ezt már tényleg ízlése válogatja - a katarzis hiánya. Amilyen magasan van a lécs néha a darab során, s amilyen ígéretesen fokozódik a darab lezárása, az utolsó pillanatok tervezett káoszba fordulnak. Nincs azonban egy olyan pont, amibe kapaszkodhat a néző, ami úgy igazán pofán csapná - én hiányérzettel álltam fel, és a leesett állapotot sem kellett túl soká keresni a székek alatt, csak csendben megállapítottam magamban, hogy bár reménykedtem benne, mégsem rángattak ki a végére a komfortzónámból.

Bárdos Judit jogtudorként

Fabó Tibor bedarál mindenkit!

Fabó Tibor magasan kiemelkedik. Azt eddig is tudtuk, hogy az egyik legjobb aktív szlovákiai magyar színész, ám Shylock, a zsidó uzorás szerepében egyszerűen magával ragadja a nézőt. Félelmetesen hiteles, a legkisebb részletkéig kidolgozott alakítása mutatja: alázatosan állt hozzá ehhez a felelősségteljes szerephez, s ezért

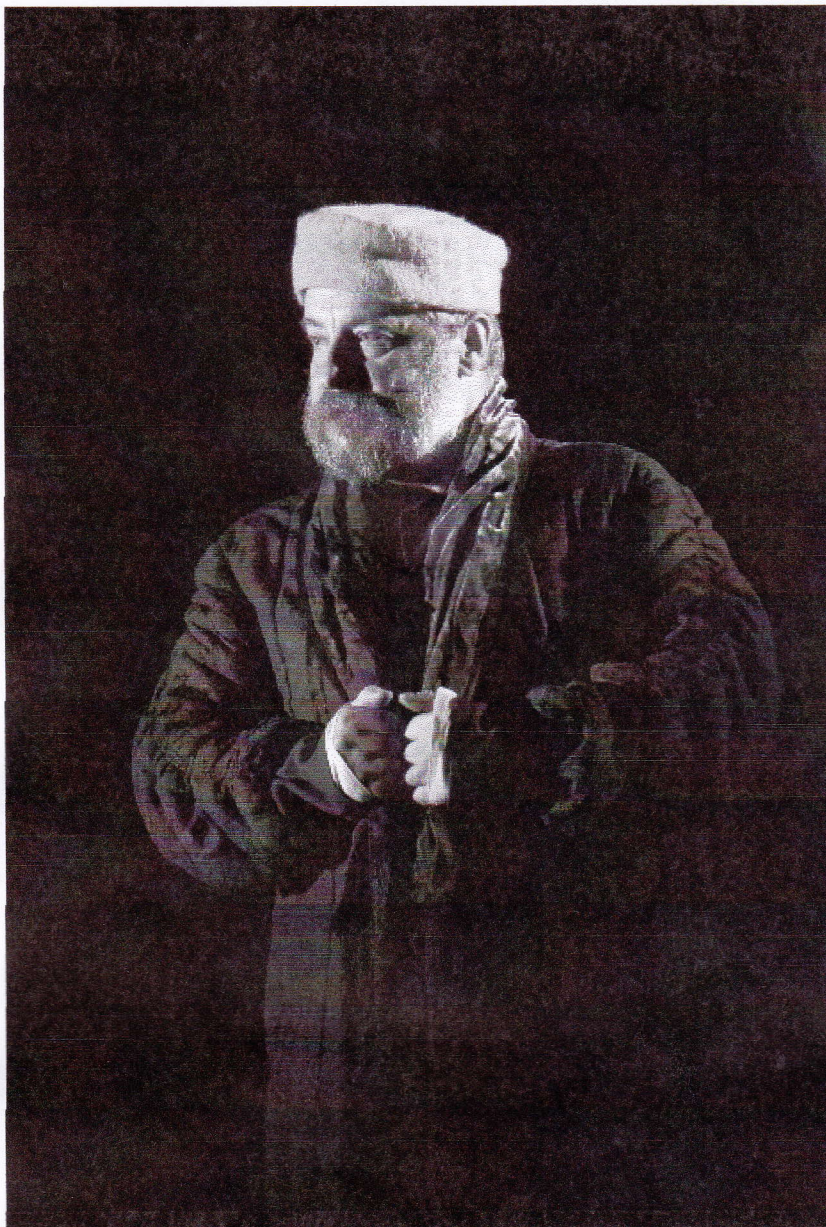
le a kalappal. Monológjai, követelődése, összetörése brutális, és virtuóz. Ilyen rendkívül részletes és teljes alakítást utoljára Mokos Attilától láttam sok évvel ezelőtt a Karamazov testvérekben. Mokos egyébként maga is feltűnik a darabban, Fabó Tiborral van egy emlékezetes, ám rövid jelenete, jó nézni a játékukat.

Jó munkát végzett Bárdos Judit is, aki Portiaként szerelmes csitri, üdítő és friss, nem modoros, azt adja, amit kell. A szemünk előtt vált aztán komédiából drámába, nemeslányból jogtudóssá válik, ekkor megmutatkozik, hogy hiába apró és törékeny jelenség, hatalmassá tud nőni, ha akar.

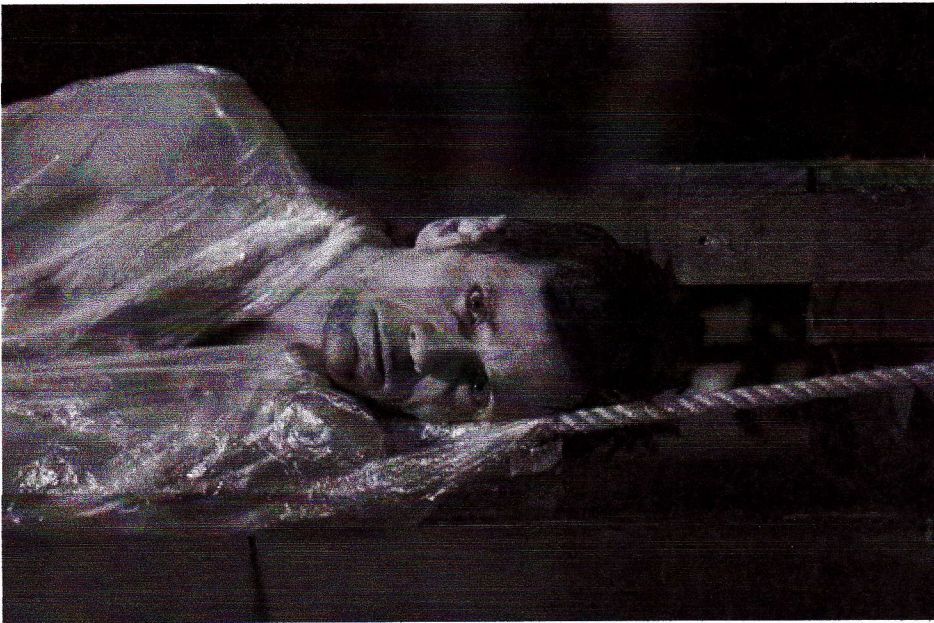
Bárdos Judit nemes hölgyként

Ollé Eriket egy évtizeddel ezelőtt szerettem meg, szintén egy Shakespeare-darabban, a Szentivánéji álomban - az a darab egyébként, ha emlékeznek, alaposan kicsapta a biztosítékot a színházlátogatóknál, pedig az egyik legerősebb előadás volt a színház történetében. Ollé Erik az a színész, akire nem lehet nem odafigyelni, súlyos színpadi jelenléte van, ideális választásnak tűnik a címszerepre, ő a velencei kalmár, Antonio. A jelenlét még megvan, de a ritmus nincs. Az a színész, akinek az egyik legnagyobb erénye a színpadi ereje, most valahogy mintha nem találná a szerepet - hozza a kötelezőt, elhiszem, amit csinál, de nem ránt be a színpadra. Azért bízom benne, hogy visszatalál régi önmagához, nincs az olyan messze.

Fabó Tibor óriási volt

Szabó Viktor Bassaniója jól működik az első felvonásban, testhez álló szerep, ösztönösen jó a játéka. Hiányzik azonban a kiteljesedés, megreked egy ponton, a második felvonás elejének komédiázásában és a katarzisa már csak az első felvonás szintjét éri el, nem tud eggyel feljebb lépni. Bárdos Judittal azonban jó párost alkotnak, működik a kémia. Az biztos, hogy Szabó Viktor egyre jobban érzi majd magát a szerepben, minden képessége megvan hozzá, hogy teljesre csiszolja alakítását.

Ollé Erik a vízben

Többfajta komédiást is láthatunk a darabban. Míg Majorfalvi Bálint Lanzelo Gobbója rendkívül hálás és örült, misztikus bohóc-szerep, Tar Renáta Nerissaként (Portia szolgálójaként), és Olasz István Gratianóként inkább a vásárikomédiáznak - hol jól, hol zavaróan. Különösen Olasz Istvánnál volt feltűnő a túlságosan harsány, olykor darabos játék, elsősorban azért, mert ismerve korábbi szerepeit, ő inkább finomabb, csendesebb alkat, és nem áll jól neki a szélsőség. Tóth Károly egyetemi hallgató Lorenzója üde színfolt, épp eléggé trágár, eltalálta az arányokat.

Gondola(t) a végére

Összességében egy ígéretes, élvezhető előadást kap a néző, ha elmegy A velencei kalmárra. A darab nem fogja megváltani a világot, ám ha az ember eltekint a bosszantó problémáktól, jó adagnyi gondolkodni valót kap estére. Mennyit ér egy font hús az ember szíve közepéből? Hova tart az emberiség gondolája? És hol ülünk mi benne?

Videóbeharangozók, a darab alkotóival készített beszélgetések [itt](#) és [itt](#) elérhetőek.

Beharangozó [itt](#) olvasható!

(bumm, fm)

(fotók: Kiss Gábor Gibbó, jokai.sk)